

Görsel Sanatlar Öğretmeni Adaylarının Yaratıcılık Kavramına Yönelik Metaforik Algıları

Metaphorical Perceptions of Visual Arts Teacher Candidates towards the Concept of Creativity

Hüseyin ULUS*

Öz:

Bu araştırmada görsel sanatlar öğretmeni adaylarının “yaratıcılık” kavramına yönelik metaforik algılarını incelemek amaçlanmıştır. Buradan hareketle araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim öğretim yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim İş Eğitimi ABD’da öğrenim görmekte olan 64 öğrenci oluşturmuştur. Öğrencileri yaratıcılık kavramına yönelik metafor geliştirmeleri ve bunu gerekçelendirmeleri istenmiştir. Katılımcılar tarafından geliştirilen metaforlar MAXQDA 2020 paket programından yararlanılarak içerik analizine tabii tutulmuştur. Araştırmanın sonucunda 40 farklı metafor geliştirildiği görülmüştür. Geliştirilen metaforlar 14 farklı kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler sırası ile; “Yeni bir başlangıç olarak yaratıcılık”, “Bilinçaltının yansıması olarak yaratıcılık”, “Oyun olarak yaratıcılık”, “Doğa olayı olarak yaratıcılık”, “Doğal çevre olarak yaratıcılık”, “Doğüstü bir güç olarak yaratıcılık”, “Bir duygu durumu olarak yaratıcılık”, “Bir etkinlik alanı olarak yaratıcılık”, “Meslek alanı olarak yaratıcılık”, “Öz olarak yaratıcılık”, “Özgürlüğün ifadesi olarak yaratıcılık”, “Yansıtma olarak yaratıcılık”, “Yaşamın kaynağı olarak yaratıcılık” ve “Yer edinen/iz bırakan olarak yaratıcılık”tır. En çok sayıda geliştirilen metafor “Özgürlüğün ifadesi olarak yaratıcılık” kategorisi altında toplandığı anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Görsel sanatlar öğretmeni, yaratıcılık, metafor, metaforik algı

* Arş. Gör. (Onsekiz Mart Üni.)Hüseyin ULUS huseyin.ulus@hotmail.com.tr 0000-0001-8670-9835

Abstract

In this research, it is aimed to examine the metaphorical perceptions of visual arts teacher candidates towards the concept of “creativity”. Based on this, the study group of the research was composed of 64 students studying in Çanakkale Onsekiz March University Faculty of Education, Department of Arts Education. Participants were asked to develop a metaphor for the concept of creativity and justify it. Metaphors developed by participants were subjected to content analysis using the MAXQDA 2020 package program. As a result of the research, it was found that 40 different metaphors were developed. The metaphors that developed have been collected under 14 different categories. These categories respectively; “creativity as a new beginning”, “creativity as a reflection of your subconscious mind”, “creativity as a game”, “creativity as an act of nature”, “creativity as a natural environment”, “creativity as a supernatural force”, “creativity as a mood”, “creativity as a space”, “creativity as a profession,” “creativity as a subject”, “creativity as an expression of freedom”, “creativity as a reflection”, “Creativity as a source of life” and “Creativity as a place-taker”. It is understood that the category in which the most metaphors are developed is the category of creativity as an expression of originality.

Key Words: Visual arts teachers, creativity, metaphor, metaphorical perception

Giriş

21. yy. insanından beklenen temel yeterlikler arasında da yerini alan yaratıcılık, zamanla her disiplin alanında gerekliliğini hissettirmiş, biz insanlara özgü bir davranış biçimidir (OECD, 2018). Bilhassa eğitim bilimleri kapsamında yaratıcılığın önem ve gerekliliğinden bahsetmek mümkündür. Çünkü geleceğin öğretmeni, mühendisi, savcısı, manavı ve pek çok diğer meslek grubunu icra edecek birey ister formal ister informal olsun bir şekilde eğitim-öğretim faaliyetlerine dahil olur. Eğitim-öğretim sürecinde yaratıcılığı güdüleyici tutum ve davranışların sergilenmesi, gelecekte daha yaratıcı ve çözüm odaklı toplumların yetişmesine katkı sağlayacaktır. Dolayısıyla eğitim-bilim kapsamında yaratıcılık ve yaratıcı düşünebilme çok özel bir yere sahiptir. Yaratıcılık konusunda yapılan araştırmalar, yaratıcı davranış ve düşünme biçimlerinin öğrenilebilir özellikler olduğu, uygun eğitim-öğretim programları ile bu yetinin geliştirilebileceğini göstermektedir (Karakuş, 2001). Gelecek nesillerin yaratıcı ve üretken bireylerden oluşabilmesi için öğretmen ve öğretmen adaylarının bu tutum ve davranışa sahip olması beklenmektedir.

Yaratıcılık, tıpkı zeka gibi tanımlanması oldukça güç bir kavramdır. Yaratıcılığın tanımlanmasındaki zorluk, kavrama dönük pek çok farklı tanım olmasından kaynaklanmaktadır (Swain, 2019). Yaratıcılığın doğuştan getirildiği ya da yalnızca bazı özel alanlara – sanat disiplini gibi – ait olduğu düşüncesi de kavramı tanımlamayı zorlaştırmıştır. Öyleyse nedir yaratıcılık? Bigger'a (2015) göre yaratıcılık; duygu, düşünce ve bilincin istedik yönde birleşiminden oluşan, algımız ve bilgisine sahip olduğumuz problem durumuna yönelik bilişsel süreç sonucunda meydana gelen sonuçlar bütünüdür. Başka bir deyişle; sorunlara karşı duyarlı/açık olma, işlevsel sorular sorma, karşı karşıya kalınan probleme ilişkin birden çok alternatif çözüm üretme, sınırları aşma ve/veya yeniliğe açık olma yaratıcılık olarak tanımlanabilir. Bu özellik bir konuyla alakalı yazılmış gazete yazısından hareketle gerçekleştirilen görüşmelere, sergilenen tiyatro oyunlarından bilimsel ve sanatsal etkinlik/organizasyonlara kadar her an her yerde kendini gösterebilir (Haladyna, 1997). Dolayısıyla yaratıcılığın görülebilmesinde bir sınır bulunmamaktadır. Zaten sınırların olduğu yerde yaratıcılıktan bahsetmek de pek mümkün değildir. Craft'a (2003) göre yaratıcılık; hayat boyu durmaksızın sürüp giden bir yetenek ve kendini ifade etme, gerçekleştirme biçimi, zeka ve hayal gücünden hareketle süreç ve sonuçlar meydana getirebilme kapasitesidir. Bir diğer tanıma göre yaratıcılık; diğerlerinin attığı adımın ötesine geçme, ona yeni fikir, düşünce ya da ürünler ekleyebilme yeteneğidir (Almutlaq, 2018). San (1981) ise yaratıcılığı; herkeste az veya çok bulunabilen bir yeti, günlük yaşamdan bilimsel çalışmalara dek uzanan, kişinin yaşamının temelini oluşturan süreçler bütünü olarak tanımlar.

Yaratıcılığın doğuştan getirildiği ve bu özelliğe sahip olmayan bireylerin yaratıcı olamayacakları, yaratıcılığın sonradan öğrenilemeyeceği düşüncesi yaygın kabul gören bir kanıdır. Fakat Karakuş'a (2001) göre bireyin doğuştan getirdiği özellikler – yetenekler

– ile öğrenilebilen özellikler birbirine karıştırılmamalıdır. Kalıtım yoluyla gelen özel yetenekler ile uygun şartlar ve ortam sağlandığında ortaya çıkabilecek yaratıcılık farklı iki özelliktir. Özel yetenekler yalnızca gelişime açıkken yaratıcılık uygun şartlar sağlandığında ortaya çıkıp geliştirilebilen, yalnızca biz insanlara özgü bir özel-

liktir. Bu olgular yaratıcılığın doğaüstü bir güç olduğu, yalnızca bireyin doğumuyla birlikte getirdiği bir yeti olduğu tezini çürütmektedir. Buradan hareketle yaratıcılık; uygun yönlendirmeler ile ortaya çıkartılıp geliştirilebilen, olumsuz şartlarda ise durağanlaşan ve/veya körelen bir özellik olarak tanımlanabilir (Yeşilyurt, 2020). Yaratıcılık konusunda eğitime en çok ihtiyaç duyan meslek grubu şüphesiz öğretmenliktir (Öztürk-Darıca, 2003). Çünkü daha önce de değinildiği gibi geleceğin toplumlarının yetişmesinde en önemli görev öğretmenlere düşmektedir. Geleceğin eğitimcileri olan öğretmen adaylarının yaratıcılık kavramına yönelik görüş ve düşünceleri bu açıdan büyük önem taşır.

Sönmez ve Ektem'in (2017) araştırma bulgularına dayalı olarak, yaratıcılığı engelleyen etmenlerin başında yönlendirici/kısıtlayıcı, dolayısıyla yaratıcılık hakkında bilgi sahibi olmayan eğitimci tutumları gelmektedir. Öğretmenlerin yaratıcılık konusunda bilgi sahibi olmayışları, yaratıcılığın eğitim-öğretim sürecinde ön plana alınamamasındaki en büyük engellerden biri olarak görülebilir. Bu gerekçelerden hareketle araştırmada, yarının görsel sanatlar öğretmeni olacak katılımcıların yaratıcılığa yönelik metaforik algıları incelenecektir. Araştırmada metaforlardan yararlanılmasının temel gerekçesi; öğretmen adaylarının yaratıcılık kavramına yönelik samimi yanıtlarını elde etmektir. TDK'ya (2017) göre "bir ilgi veya benzetme sonucu gerçek anlamından başka anlamlarda kullanılan "söz ve mecaz" olarak tanımlanan metaforların, öğretmen adaylarının yaratıcılık kavramına yönelik fikirlerini incelemede nitelikli bir araç olduğu düşünülmektedir.

Yöntem

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemleri kapsamında yer alan fenomenolojiden yararlanılmıştır. Fenomenoloji yada olgubilim insanların belirli bir fenomen veya kavramla ilgili anlayışlarını, duygularını, bakış açıları ve algılarını ifade etmelerini sağlayan ve bu fenomeni nasıl deneyimlediklerini tanımlamak için kullanılan nitel bir araştırma yöntemidir (Rose, Beeby & Parker, 1995, s. 1124). Olgubilim deseninde genellikle iki soruya yanıt aranır; bu olguya ilişkin algı ve/veya deneyimler neler? Bu olguya ilişkin deneyimlerin meydana geldiği ortam ve koşullar nelerdir (Creswell, 2013). Bu araştırmada ise görsel sanatlar öğretmeni adaylarının yaratıcılık olgusuna yönelik algı ve deneyimleri incelenmeye çalışılacaktır. Bu kapsamda elde edilen veriler içerik analizinden yararlanılarak çözümlenmiştir. İçerik analizi aşamasında MAXQDA 2020 paket programından yararlanılacaktır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan 64 öğrenci oluşturmuştur. Çalışma grubu belirlenirken "Kolay Ulaşılabilir Örneklem" yönteminden yararlanılmıştır. Bunun temel gerekçesi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Çalışma grubuna yönelik bilgiler Tablo 1.'de yer almaktadır.

Tablo 1: Çalışma Grubu

Sınıfı	Kadın	Erkek	Toplam
I	6	4	10
II	15	3	18
III	20	8	28
IV	6	2	8
Toplam	52	17	64

Tablo 1.'de araştırmanın yürütüldüğü çalışma grubuna ait bilgiler yer almaktadır. Araştırma kapsamında toplamda 64 öğrencine ulaşılmış olup, bunlardan 52'si kadın, 17'si erkektir. I. Sınıfta 6 kadın 4 erkek, II. Sınıfta 15 kadın 3 erkek, III. Sınıfta 20 kadın 8 erkek, IV. Sınıfta 6 kadın 2 erkek araştırmaya katılmıştır. Anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adaylarının sayısı değerlendirildiğinde, kadın adayların ağırlıkta olduğu gözlenmektedir (n=52).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma kapsamında planlanan verilerin toplanabilmesi için araştırmacı tarafından hazırlanan metafor formundan yararlanılmıştır. Forma gerekli açıklamalar yapılarak tüm katılımcılara ders sonrası araştırmacı tarafından bizzat verilmiştir. Form iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda katılımcılardan “Yaratıcılık “.....” gibidir” cümlesini tamamlamaları istenmektedir. İkinci kısımda ise katılımcıların yaratıcılık kavramıyla ilişkilendirdikleri metaforu ayrıntılı biçimde gerekçelendirmeleri için “çünkü “.....”

.....” biçimindeki cümleyi tamamlamaları istenmiştir. İlk boşlukta “Yaratıcılık” kavramına yönelik görüşlerini belirtmeleri, ikinci boşlukta ise bu benzetmelerin nedenini açıklamaları istenmiştir. Araştırmamızda, katılımcıların ürettikleri metaforun konusu ile kaynağı arasındaki ilişkiyi sağlamak adına “gibi” kavramı, söz konusu ilişkinin nedenini açıklamaları için ise “çünkü” bağlacından yararlanılmıştır. Verilerin analizi kısmında katılımcıların üretmiş oldukları metaforlar detaylı biçimde incelenmiştir. Katılımcıların üretmiş oldukları metaforlar 3 aşamada analiz edilmiştir. Bunlar; Kodlama, örnek metafor derleme ve kategori geliştirme aşamalarıdır.

Kodlama

Kodlama aşamasında görsel sanatlar öğretmeni adaylarının üretmiş oldukları metaforlar incelenmiş ve alfabetik sıraya göre düzenlenmiştir. Yapılan işlemlerde MAXQ-DA 2020 ve Microsoft Excel 2020 paket programlarından yararlanılmıştır.

Metafor Derleme

Bu aşamada öğretmen adaylarının üretmiş oldukları metaforlardan hareketle “örnek metafor listesi” oluşturulmuştur. Bu listede öğretmen adaylarının en sık kullandığı metaforlar yer almıştır. Araştırma kapsamında elde edilen metaforlardan bazıları, belirtilen gereceler ile uyuşmadığı veya herhangi bir kategoride yer almadığı/birden fazla kategoriye yönelik olması gerekçesiyle elenmiştir (n=14). Dolayısıyla yaratıcılık kavramına yönelik olarak toplamda 40 adet geçerli metafor elde edilmiştir.

Kategori Geliştirme

Metafor değerlendirmesinin son aşaması kategori geliştirmeden oluşmaktadır. Bu aşamada öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlar anlatmak istedikleri en genel anlama/içeriğe yönelik olarak kategorilere ayrılmıştır. Üretilen her metafor vermek istediği genel mesaj açısından kategorileştirilmiş ve toplamda 14 farklı kategori elde edilmiştir. Bu kategorilerden bazıları; “Yer edinen/iz bırakan olarak yaratıcılık”, “Özgürlüğün ifadesi olarak yaratıcılık” ve “Yaşamın kaynağı olarak yaratıcılık”tır.

Geçerlik ve Güvenirlik:

Nitel çalışmalarda, nicel çalışmalarda olduğu gibi tekrar tekrar ölçüm yapmak olanağı olmadığı için hesaplama yoluna gitmek mümkün olmamaktadır. Bu nedenle nitel çalışmaların geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması; toplanan verilerin ayrıntılı biçimde raporlanması ve araştırmacının elde ettiği sonuçlara nasıl ulaştığını detaylandırmasıyla sağlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu araştırma kapsamında verilerin toplanma süreci ayrıntılı biçimde tanımlanacaktır

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde Görsel Sanatlar öğretmeni adaylarının yaratıcılık kavramına yönelik olarak ortaya koydukları metaforlar kategorilere ayrılarak tablolar halinde sunulmuştur. Bu kapsamda, 14 ayrı kategoride toplanan metaforlar, katılımcıların belirtmiş oldukları gerekçeler ile birlikte incelenmiştir. Toplamda 47’si kadın 17’si erkek olmak üzere 64 öğrenci ile yürütülen bu çalışmada, 40 farklı geçerli metafor üretilmiştir.

Tablo 2: Öğretmen Adayları Tarafından Geliştirilen Metaforların Kategorik Dağılımı

Kategori n=14	f n=64	Metafor n=40	f n=59
Yeni bir başlangıç olarak yaratıcılık	n=4 6,25%	Yeni doğan bebek, çocuk, doğum, uyanış	4 6,78%
Bilinçaltının yansıması olarak yaratıcılık	n=2 3,13%	Düş, Rüya	2 3,39%
Oyun olarak yaratıcılık	n=1 1,56%	Puzzle	1 1,69%
Doğa olayı olarak yaratıcılık	n=3 4,69%	Fırtına, Kasırga, Yıldırım	3 5,08%
Doğal çevre olarak yaratıcılık	n=7 10,94%	Doğa, Gökyüzü, Akan nehir, Evren	7 11,85%
Doğüstü bir güç olarak yaratıcılık	n=5 7,81%	Tanrı, Sihir, Vahiy	5 8,47%
Bir duygu durumu olarak yaratıcılık	n=1 1,56%	Mutluluk	1 1,69%
Bir etkinlik alanı olarak yaratıcılık	n=1 1,56%	Sanat	1 1,69%
Meslek alanı olarak yaratıcılık	n=3 4,69%	Esnaf, Asker, Çiftçi	3 5,08%
Öz olarak yaratıcılık	n=4 6,25%	Ruh, Kişilik, Ben	4 6,78%
Özgürlüğün ifadesi olarak yaratıcılık	n=17 26,56%	Başkaldırı, Çizgi, Kuş, Uzay, Sonsuzluk, Özgürlük, Paraşüt, Hayal	17 28,81%
Yansıtma olarak yaratıcılık	n=5 7,81%	Düşünce, Gözlük, Göz	5 8,47%
Yaşamın kaynağı olarak yaratıcılık	n=4 6,25%	Nefes, Su	4 6,78%
Yer edinen/iz bırakan olarak yaratıcılık	n=2 3,13%	Resim paleti, Kalem	2 3,39%
TOPLAM	100% (n=59)	40	%100 (n=59)

Tablo 2.'de araştırmaya katılan öğretmen adaylarının geliştirmiş oldukları metaforlar ve bu metaforların ait oldukları kategoriler yer almaktadır. 64 öğrenci ile gerçekleştirilen bu araştırmada 45 metafor geliştirilmiş ancak metaforlardan 5'i (Bkz; "Ev temeli olarak yaratıcılık", "yüzük olarak yaratıcılık", "hurda olarak yaratıcılık", "Canavar olarak yaratıcılık" ve "böcek olarak yaratıcılık") herhangi bir kategoriye uymaması, gerekçesinin belirtilmemiş olması vb. gibi sebeplerden dolayı araştırma kapsamına alınmamıştır. Dolayısıyla araştırma 40 farklı metafor üzerinden yürütülmüş ve bu metaforlar 14 farklı kategoride değerlendirilmiştir.

“Yeni bir başlangıç olarak yaratıcılık” kategorisi altında “yeni doğan bebek (f=1)”, “çocuk (f=1)”, “doğum” (f=1) ve “uyaniş (f=1)” metaforları geliştirilmiş olup bu kategori öğretmen adaylarının %6.25’lik bölümünü temsil etmektedir. Bu kategori kapsamında 4 farklı metafor geliştirilmiş ve bu metaforlar %6.78’lik dilimi oluşturmaktadır.

“Bilinçaltının yansıması olarak yaratıcılık” kategorisi kapsamında “düş (f=1)”, “Rüya (f=1)” metaforları geliştirilmiştir. Bu kategori öğretmen adaylarının %3.13’lük bölümünü temsil etmektedir. Söz konusu kategori kapsamında 2 farklı metafor geliştirilmiş olup bu metaforlar %3.39’luk dilimi temsil etmektedir.

Öğretmen adayları tarafından “Oyun olarak yaratıcılık” kategorisi altında yalnızca “puzzle (f=1)” metaforu geliştirilmiştir. Bu kategori, tüm kategoriler içerisinde %1.56’lık dilimi temsil etmektedir. Yalnızca bir öğrenci tarafından geliştirilen bu metafor

%1.69’luk dilimi oluşturmuştur.

“Doğa olayı olarak yaratıcılık” kategorisi kapsamında “Fırtına (f=1)”, “Kasırğa (f=1)” ve “Yıldırım (f=1)” metaforları geliştirilmiştir. Bu metaforlar %5.08’lik bölümü temsil etmektedir. “Doğa olayı olarak yaratıcılık” kategorisi 14 farklı kategori içerisinde

%4.69’luk bir orana sahiptir.

“Doğal çevre olarak yaratıcılık” kategorisi, tüm kategoriler içerisinde %10.94’lük bölümü temsil etmektedir. Bu kategori kapsamında 4 farklı metafor geliştirilmiş olup bu metaforlar; “Doğa (f=3)”, “Gökyüzü (f=2)”, “Akan nehir (f=1)” ve “Evren (f=1)” dir. “Doğa” metaforu 3, “Gökyüzü” metaforu 2, “Akan nehir” ve “Evren” metaforu birer öğrenci tarafından geliştirilmiştir. Bu metaforlar toplamda %11.85’lik bir bölüme sahiptir.

“Doğüstü bir güç olarak yaratıcılık” kategorisi, tüm kategoriler içerisinde %7.81’lik dilimi temsil etmektedir. Bu kategori kapsamında beş öğrenci tarafından 3 farklı metafor geliştirilmiştir. Bu metaforlar; “Tanrı (f=2)”, “Sihir (f=2)” ve “Vahiy (f=1)” dir. Geliştirilmiş olan metaforların toplamda %8.47’lik dilimi temsil ettiği görülmektedir.

“Bir duygu durumu olarak yaratıcılık” kategorisi, tüm kategoriler kapsamında %1.56’lık dilimi temsil etmektedir. Bu kategori kapsamında yalnızca 1 metafor geliştirilmiştir. Bu metafor “Mutluluk (f=1)” tur. Geliştirilen metafor %1.69’luk bir paya sahiptir.

“Bir etkinlik alanı olarak yaratıcılık” kategorisi %1.56’lık dilimi temsil etmekte olup, bu kategori kapsamında bir öğrenci tarafından “sanat (f=1)” metaforu geliştirilmiştir. Bu metaforun temsil ettiği oran ise %1.69’dur.

“Meslek alanı olarak yaratıcılık” kategorisi %4.69’luk dilimi temsil etmektedir. Bu kategori kapsamında üç öğrenci tarafından 3 ayrı metafor geliştirilmiştir. Bu metaforlar; “esnaf (f=1)”, “asker (f=1)” ve “Çiftçi (f=1)” dir. Söz konusu metaforların temsil ettiği oran ise %5.08’dir.

“Öz olarak yaratıcılık” kategorisi tüm kategoriler içerisinde %6.25’lik birimi temsil etmektedir. Bu kategori kapsamında dört öğrenci tarafından 3 farklı metafor geliş-

tirilmiş olup bunlar; “Ruh (f=2)”, “Kişilik (f=1)” ve “Ben (f=1)” dir. Geliştirilmiş olan metaforların %6.78’lik dilimi temsil ettiği görülmektedir.

“Özgürlüğün ifadesi olarak yaratıcılık” kategorisi, tüm kategoriler arasında %26.56’lık dilimi temsil ettiği anlaşılmaktadır. Bu kategori öğretmen adayları tarafından en çok metafor geliştirilen birimi temsil etmektedir. Söz konusu kategori kapsamında onyeddi farklı öğrenci tarafından 8 ayrı metafor geliştirilmiştir. Bu metaforlar; “Başkaldırı (f=1)”, “Çizgi (f=1)”, “Kuş (f=1)”, “Uzay (f=3)”, “Sonsuzluk (f=1)”, “Özgürlük (f=2)”, “Paraşüt (f=1)”, “Hayal (f=7)” dir. Geliştirilmiş olan metaforlar toplamda %28.81’lik dilime sahiptir.

“Yansıma olarak yaratıcılık” kategorisi %7.81’lik dilime sahiptir. Bu kategori kapsamında beş öğrenci tarafından 3 ayrı metafor geliştirilmiştir. Bu metaforlar “düşünce (f=2)”, “Gözlük (f=1)” ve “Göz (f=2)” dür. Söz konusu metaforların temsil ettiği oran ise %8.47’ dir.

“Yaşamın kaynağı olarak yaratıcılık” kategorisi %6.25’lik dilimi oluşturmaktadır. Bu kategori kapsamında dört öğrenci tarafından 2 farklı metafor geliştirilmiş olup bunlar; “Nefes (f=2)” ve “Su (f=2)” dur. Bu metaforların temsil ettiği oran ise %6.78’ dir.

Son kategori “Yer edinen/iz bırakan olarak yaratıcılık”tır. Bu kategori tüm kategoriler içerisinde %3.13’lük dilimi temsil etmektedir. Bu kategori kapsamında iki öğrenci tarafından 2 farklı metafor geliştirilmiştir. Bu metaforlar; “Resim paleti (f=1)” ve “Kalem

(f=1)” dir. Söz konusu metaforların temsil ettiği oran ise %3.39’ dur.

Tablo 3: Yaratıcılık Kavramına İlişkin Kategori ve Metaforlar

Kategoriler n=14	f n=64
1. Yeni bir başlangıç olarak yaratıcılık Yeni doğan bebek, çocuk, doğum, uyanış	n=4 6,25%
2. Bilinçaltının yansıması olarak yaratıcılık Düş, Rüya	n=2 3,13%
3. Oyun olarak yaratıcılık Puzzle	n=1 1,56%
4. Doğa olayı olarak yaratıcılık Fırtına, Kasırga, Yıldırım	n=3 4,69%
5. Doğal çevre olarak yaratıcılık Doğa, Gökyüzü, Akan nehir, Evren	n=7 10,94%
6. Doğaüstü bir güç olarak yaratıcılık Tanrı, Sihir, Vahiy	n=5 7,81%
7. Bir duygu durumu olarak yaratıcılık Mutluluk	n=1 1,56%
8. Bir etkinlik alanı olarak yaratıcılık Sanat	n=1 1,56%
9. Meslek alanı olarak yaratıcılık Esnaf, Çiftçi, Asker	n=3 4,69%
10. Öz olarak yaratıcılık Ruh, Kişilik, Ben	n=4 6,25%
11. Özgürlüğün ifadesi olarak yaratıcılık Başkaldırı, Çizgi, Kuş, Uzay, Sonsuzluk, Özgürlük, Paraşüt, Hayal	n=17 26,56%
12. Yansıtma olarak yaratıcılık Düşünce, Gözlük, Göz	n=5 7,81%
13. Yaşam kaynağı olarak yaratıcılık Nefes, Su	n=4 6,25%
14. Yer edinen/iz bırakan olarak yaratıcılık Resim paleti, Kalem	n=2 3,13%
TOPLAM	100% (n=59)

Tablo 3.'de öğretmen adaylarının belirlemiş oldukları metaforların temsil ettikleri kategoriler yer almaktadır. 1. Kategori "Yeni bir başlangıç olarak yaratıcılık"tır. Bu kategoride katılımcılar yaratıcılık kavramını; yeni bir başlangıç, yoktan var etme ve orijinal bir süreç/ürün ortaya koyma olarak algıladıkları anlaşılmaktadır. Örneğin; bu kategori kapsamında metafor geliştiren (S.B./3. sınıf ögr.) "Yaratıcılık doğum gibidir, büyük ve sancılı bir süreç güzel sonuçlar meydana getirir" şeklinde bir gerekçe sunarak geliştirdiği metaforu temellendirmiştir. Benzer biçimde (E.O./2. Sınıf ögr.) da "Yaratıcılık yeni doğmuş bir bebek gibidir, öğrendikçe ufkun genişlemesi, keşfettikçe yeni şeyler öğrenmektir" diyerek yaratıcılığı yeni bir başlangıçla özdeşleştirmektedir.

Kategori “Bilinçaltının yansıması olarak yaratıcılık”tır. Bu kategoride öğretmen adayları yaratıcılığı kontrolümüz dışında olan bir süreç, adeta bir savunma mekanizması olarak tanımlamakta ve kavramın psikanalitik kuramla olan ilişkisine atıf yapmaktadırlar. Örneğin; (İ.E./3. Sınıf ögr.) “Yaratıcılık düş gibidir, hayal kurmayı, sınırları zorlamayı gerektirir”. (Z.S.M./ 3. Sınıf ögr.) de “Yaratıcılık rüya gibidir, sonu ve sınırı belli olmayan uçsuz bucaksız bir diyardır” şeklinde bir gerekçe sunarak yaratıcılığın bilinçaltıyla olan ilişkisine yönelik bir metaforu gerekçelendirmiştir.

Kategori “Oyun olarak yaratıcılık”tır. Bu kategoride katılımcılar yaratıcılığı oyun olarak algılamakta, dolayısıyla eğlenceli bir süreç olarak değerlendirmektedirler. Örneğin; (R.Y. / 3. Sınıf ögr.) “Yaratıcılık Puzzle gibidir, bir parçası dahi eksik olsa bütüne ulaşamayız” diyerek, geliştirmiş olduğu metaforu gerekçelendirmiştir.

Kategori “Doğa olayı olarak yaratıcılık”tır. Bu kategoride yaratıcılık doğa olaylarından birine benzetilmiştir. Bu kategoriye yönelik metafor geliştiren öğretmen adaylarının yaratıcılığı özel bir yeti olarak algıladıkları söylenebilir. Örneğin; (S.S. / 2. Sınıf Öğr.) “Yaratıcılık yıldırım gibidir, ansızın gerçekleşir”, (A.Ö. / 4. Sınıf Öğr.) “Yaratıcılık taşan dere gibidir, engel de çıksa devamlılığı sürer”, (R.B. / 4. Sınıf Öğr.) “Yaratıcılık açık denizdeki fırtına gibidir, ne zaman geleceği belli olmaz”. Öğretmen adaylarının geliştirmiş oldukları metaforları gerekçelendirmelerinden de anlaşılacağı gibi yaratıcılık hergün karşı karşıya olduğumuz bir doğa olayına benzetilmiştir. Dolayısıyla bu kategori kapsamında metafor geliştiren öğretmen adayları yaratıcılığı doğal bir süreç olarak tanımlamaktadırlar.

Kategori “Doğal çevre olarak yaratıcılık”tır. Bu kategorideki metaforlar yaratıcılığın beşeri bir değişken olmadığı, bu yetinin doğuştan getirildiği düşüncesini temsil etmektedir. Örneğin; (F.D. / 2. Sınıf Öğr.), “Yaratıcılık gökyüzü gibidir, sonu olmayan bir yoldur”, (N.B. / 3. Sınıf Öğr.), “Yaratıcılık evren gibidir, çünkü düşüncelerin sınırı yoktur”, (E.Y. 1. Sınıf Öğr.) “Yaratıcılık akan nehir gibidir, asla durağan değildir”, (M.T. / 3. Sınıf Öğr.) “Yaratıcılık gökyüzü gibidir, sınır çizgisi olmayan bir bilinçtir”, (Ö.P. / 3. Sınıf Öğr.) “Yaratıcılık doğa gibidir, sınırsızdır”.

Kategori “Doğüstü bir güç olarak yaratıcılık”tır. Bu kategori kapsamında metafor geliştiren öğretmen adaylarının yaratıcılığı kutsal bir güç/yeti olarak algıladıkları anlaşılmaktadır. Örneğin; (G.K. / 3. Sınıf Öğr.) “Yaratıcılık sihir gibidir, meydana gelmesi zor olayların vuku bulmasını sağlar”, (E.B. / 2. Sınıf Öğr.) “Yaratıcılık Tanrı gibidir, eşi benzeri olmayan, özel, tekil ve farklı olanı meydana getirir”, (A.Ö. / 2. Sınıf Öğr.) “Yaratıcılık vahiy gibidir, ne zaman ne şekilde geleceği belli olmaz”. Bu kategori kapsamında geliştirilen metafor geliştiren öğretmen adayları da, gerekçelerinden de anlaşılacağı gibi yaratıcılığı çok özel bir yeti olarak tanımlamakta, dolayısıyla yaratıcılığın öğrenilebilir ve geliştirilebilir bir özellik olduğunu düşünmemektedirler.

Kategori “Bir duygu durumu olarak yaratıcılık”tır. Bu kategoriye yönelik metafor geliştiren öğretmen adaylarının yaratıcılığı; bireyden ayrı düşünülemeyen bir özellik olarak algıladıkları anlaşılmaktadır. Örneğin; (S.D. / 3. Sınıf Öğr.), “Yaratıcılık mutluluk gibidir, bir anda doruğa ulaşan enerji gibi, tüm bedeni sarıp sarmalar”.

Kategori “Bir etkinlik alanı olarak yaratıcılık”tır. Bu kategoriye yönelik metafor geliştiren öğretmen adaylarının yaratıcılığı bir eylem/etkinlik durumu olarak tanımladıkları görülmektedir. Örneğin (H.T. 3. Sınıf Öğr.) yaratıcılığı sanata benzetmiştir. “Yaratıcılık sanat gibidir adeta, herkese özgü bir yaklaşım, bir bakış açısı sunar”.

9 kategori “Meslek alanı olarak yaratıcılık”tır. Bu kategoriye yönelik metafor geliştiren öğretmen adaylarının yaratıcılığı; sürekli çalışma ve uğraş gerektiren bir süreç olarak algıladıkları anlaşılmaktadır. Örneğin (M.D. 4. Sınıf Öğr.); “Yaratıcılık üretim yapan bir çiftçi gibidir, kendine özgü nesne, kavram, ürün ortaya koyma sürecini bünyesinde barındırır”. (M.İ.A. 4. Sınıf Öğr.) “Yaratıcılık asker gibidir, cesaret gerektirir”, (İ.B. 3. Sınıf Öğr.) “Yaratıcılık esnaf gibidir, üretim için hem zihinsel hem de performans dayalı bir süreç gerektirebilir”. Bu kategori kapsamında geliştirilen metafor ve gerekçelerinden hareketle yaratıcılığın öğrenilebilir ve geliştirilebilir bir özellik olarak algılandığı yorumunda da bulunulabilir.

Kategori “Öz olarak yaratıcılık”tır. Bu kategoriye yönelik olarak öğretmen adaylarının geliştirdiği metaforların yaratıcılığı maddi olmayan bir varlık olarak algıladıkları anlaşılmaktadır. Örneğin; (E.N. 3. Sınıf Öğr.), “Yaratıcılık kişilik gibidir, hem bireyseldir hem de gelişimi durmaksızın devamlılık gösterir”, (B.S. 1. Sınıf Öğr.), “Yaratıcılık ruh gibidir çünkü ruh varlığın kendisidir”, (T.S. 1. Sınıf Öğr.), “Yaratıcılık ben gibidir, düşünürüm, hissederim ve nihayetinde beni yansıtırım”.

Kategori “Özgürlüğün ifadesi olarak yaratıcılık”tır. Bu kategoriye yönelik metafor geliştiren öğretmen adaylarının yaratıcılığı kısıtlanamaz ve sınırları olmayan bir kavram olarak tanımladıkları anlaşılmaktadır. Örneğin (Ç.Y. 4. Sınıf Öğr.) “Yaratıcılık başkaldırıdır, hiç var olmamış olanı, farklı olanı arar”, (B.A. 3. Sınıf Öğr.) “Yaratıcılık bir kuş gibidir, özgürce, aklına gelen her şeyi yapabilir”, (E.K. 3. Sınıf Öğr.) “Yaratıcılık sonsuzluk gibidir çünkü sonu olmayan bir bakış açısına sahiptir”, (M. Ö. 2. Sınıf Öğr.) “Yaratıcılık paraşüt gibidir, ancak zihin açıldığında iş görür”. Söz konusu kategori kapsamında geliştirilen metaforların gerekçelerinden de anlaşılacağı gibi, yaratıcılık sınırları olmayan, özgürlüğün hissedildiği yerde varlık bulan bir özelliktir.

Kategori “Yansıma olarak yaratıcılık”tır. Bu kategoride yer alan öğretmen adaylarının yaratıcılığı, evrenin bir yansıması olarak algıladıkları anlaşılmaktadır. Örneğin (G.S. 4. Sınıf Öğr.) “Yaratıcılık gözlük gibidir, nasıl baktığın değil nasıl gördüğün önemlidir”, (Z.B.T. / 3. Sınıf Öğr.) “Yaratıcılık düşünce gibidir, herkes için değişken bir olgudur”. Bunun yanı sıra, bu kategoriye yönelik metafor geliştiren öğretmen adaylarının yaratıcılığı Mimesis kuramından hareketle değerlendirmeye çalıştıkları, yaratıcılık kavramını sanat ile birbirine karıştırdıkları yorumunda da bulunulabilir.

Kategori “Yaşam kaynağı olarak yaratıcılık”tır. Bu kategoriye yönelik metafor geliştiren öğretmen adayları yaratıcılığı yaşamın temel kaynağı olarak algılamaktadırlar. Örneğin (E.K. / 2. Sınıf Öğr.) “Yaratıcılık su gibidir, kullanmayı bilmezsen yok olur gider”, (F.N.A. / 3. Sınıf Öğr.) “Yaratıcılık nefes gibidir, olmazsa olmazdır”.

Kategori “Yer edinen/iz bırakan olarak yaratıcılık”tır. Bu kategori kapsamında metafor geliştiren öğretmen adayları yaratıcılığı, bireyin yaşamında iz bırakan bir özellik olarak algılamaktadırlar. Örneğin (Ç.T. / 3. Sınıf Öğr.) “Yaratıcılık kişinin kalemi gibidir, kendine özgü ve sınırsızdır”, (G.S.D. / 4. Sınıf Öğr.) “Yaratıcılık resim paleti gibidir, içinde evrenin tüm çeşitliliklerini barındırır”.

Sonuç ve Tartışma

Craft (2001) yaratıcılık kavramının uzun bir geçmişe sahip olduğunu ancak konuyla ilgili çalışmaların 20. yy'ın ilk çeyreğinde hız kazandığını belirtmektedir. Uzunca bir dönemdir yaratıcılık kavramıyla ilgili araştırmalar yapılırsa da halen gün yüzüne çıkmamış tartışmaya/sorgulamaya açık ayrıntılar mevcuttur. Önemli olan söz konusu kavramla ilgili tüm ayrıntıları açığa çıkarmak ve bunları analiz etmektir. Buradan hareketle, geleceğin şekillenmesinde önemli köşe taşları olarak nitelendirilen öğretmen adaylarının yaratıcılık kavramına yönelik olarak geliştirdikleri metaforları incelemek, kavramın tanınırlığının belirlenmesi açısından yararlı olacağı söylenebilir (Karabey ve Yürümezoğlu, 2015).

Bu araştırma kapsamında görsel sanatlar öğretmeni adaylarının yaratıcılık kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlar incelenmiştir. İlgili literatürde öğretmen adaylarının yaratıcılık kavramına yönelik görüşlerini değerlendiren pek çok çalışma bulunmaktadır (Ekici, 2014, Nalinci ve Yapıcı, 2020, Schreglmann ve Kazancı, 2016, Sevinç ve Kanlı, 2019, vd.) fakat bu araştırmalar okulöncesi, sosyal bilgiler, fen bilimleri, matematik vb. gibi branşlarda yetişen öğretmen adayları ile gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla görsel sanatlar öğretmenlerinin yaratıcılık kavramına yönelik metaforik algılarını inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle araştırma bulguları tartışılırken farklı branşlarda yetişen öğretmen adaylarının yaratıcılığa yönelik görüşleri ele alınarak tartışma bölümü yapılandırılmıştır.

Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak, öğretmen adaylarının geliştirmiş oldukları metaforlar 14 kategoride değerlendirilmiştir. Bu kategoriler; “Yeni bir başlangıç olarak yaratıcılık”, “Bilinçaltının yansıması olarak yaratıcılık”, “Oyun olarak yaratıcılık”, “Doğa olayı olarak yaratıcılık”, “Doğal çevre olarak yaratıcılık”, “Doğüstü bir güç olarak yaratıcılık”, “Bir duygu durumu olarak yaratıcılık”, “Bir etkinlik alanı olarak yaratıcılık”, “Meslek alanı olarak yaratıcılık”, “Öz olarak yaratıcılık”, “Özgürlüğün ifadesi olarak yaratıcılık”, “Yansıtma olarak yaratıcılık”, “Yaşamın kaynağı olarak yaratıcılık” ve “Yer edinen/iz bırakan olarak yaratıcılık”-tır. Öğretmen adaylarının geliştirmiş olduğu metaforlar araştırmacı tarafından ilgili oldukları kategorilere dahil edilmiştir. Nicelik olarak en fazla sayıda metaforun bulunduğu kategoriler sırası ile; “Özgürlüğün ifadesi olarak yaratıcılık (f=17)”, “Doğal çevre olarak yaratıcılık (f=7)”, “Doğüstü bir güç olarak yaratıcılık (f=5)”, “Yeni bir başlangıç olarak yaratıcılık (f=4)”, “Yaşam kaynağı olarak yaratıcılık (f=4)”, “Öz olarak yaratıcılık (f=4)”, “Doğa olayı olarak yaratıcılık (f=3)”, “Meslek olarak yaratıcılık (f=3)” ve diğer 6 farklı kategoridir (f=17). Öğretmen adaylarının geliştirmiş oldukları metaforlar kategorileştirildiğinde en yüksek puan alan kategorinin “Özgürlüğün ifadesi olarak yaratıcılık” olduğu görülmektedir (Tablo 2.). Elde ettiğimiz bulguya benzer olarak Emir ve Bahar da (2003) yapmış oldukları araştırmalarında; öğretmen adaylarının yaratıcılığı orijinallik, farklı bakış açısına sahip olma, sınırları aşma, özgünlük olarak tanımladıkları bulgusuna ulaşmışlardır. Elde edilen bulguların araştırmamız ile paralellik gösterdiği gözlenmektedir.

Araştırma kapsamında geliştirilen metaforlar incelendiğinde; 7 öğrencinin “hal”, üçer öğrencinin “uzay” ve “doğa”, ikişer adayın “düşünce”, “göz”, “su”, “gökyüzü”, “evren”, “tanrı”, “sihir”, arda kalan diğer metaforların ise 32 farklı öğrenci tarafından

geliştirildiği anlaşılmıştır. Dolayısıyla öğretmen adaylarının en fazla değindikleri yaratıcılık metaforu “hayal”dir (Tablo 2.). En sık değinilen metaforun “hayal” olması şaşırtıcı değildir. Hayal kurmak yaratıcılık için ilk aşamadır, dolayısıyla yaratıcılığa yönelik bir metafor geliştirilmesi istendiğinde belki de akla gelen ilk şey imge, yani hayaldir. Bıyıklı ve Gülende (2018) araştırmalarında yaratıcı süreçte imgenin (hayalin) çok önemli bir motivasyon kaynağı olduğu bulgusunu elde etmişlerdir. Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının yaratıcılığın imge, imgelen ve bellek olgularının bir çıktısı olduğu gerçeğinden hareketle yaratıcılığı hayal ile özdeşleştirdikleri yorumunda bulunulabilir. Schreglmann ve Kazancı'nın da (2016) öğretmen adayları ile gerçekleştirdikleri çalışma bulgular arasında “hayal” metaforunun katılımcılar tarafından kullanıldığı gözlenmiştir. Ancak o araştırmada söz konusu metafor yalnızca iki öğrenci tarafından geliştirilmiştir. Bunun temel gerekçesi, Schreglmann ve Kazancı'nın çalışma grubunda görsel sanatlar öğretmeni adaylarının yer almaması olabilir. Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının, diğer branşlara oranla “yaratıcılık” kavramına daha fazla aşına oldukları bilinmektedir.

Nalinci ve Yapıcı (2020) öğretmen adaylarının yaratıcılık ve sanat kavramlarına ilişkin metaforik algılarını inceledikleri çalışmalarında, yaratıcılığa yönelik olarak “Güneş, çocuk, pusula, doğa, şimşek, bilinçaltı, evren, gökyüzü vb.” gibi metaforların geliştirildiğini söylemektedir. Bu metaforların, araştırmamız kapsamında geliştirilen metaforlar ile benzerlik gösterdiği yorumunda bulunulabilir. Dolayısıyla branş farketmeksizin öğretmen adaylarının yaratıcılığın tanımına yönelik geliştirdikleri ortak metaforlar bulunmaktadır.

Ekici de (2014) araştırmasında öğretmen adaylarının yaratıcılık ve yaratıcı düşünme kavramına yönelik görüşlerini araştırmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının yaratıcılığı öz ile ilgili bir yeti olarak algıladıkları elde edilen bulgular arasındadır. Bu araştırma kapsamında da geliştirilen metaforlardan bazıları “öz olarak yaratıcılık” kategorisi altında değerlendirilmiştir. Dolayısıyla araştırmamız kapsamında ulaştığımız veriler Ekici'nin bulguları ile benzerlik göstermektedir. Schreglmann ve Kazancı da (2016) öğretmen adaylarının yaratıcı öğretmen kavramına yönelik metaforik algılarını incelemişlerdir. Araştırmanın sonucunda katılımcıların kavrama yönelik olarak; mutluluk, neşe, hayal, rüya, güneş, ben, özne, karınca, can vb. gibi metaforlar geliştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu bulgular da araştırmamızla benzerlik göstermektedir. Karlıdağ da (2018) yapmış olduğu araştırmasında, öğretmen adaylarının “duygu, düşünce, hayal, vb.” gibi kavramları yaratıcılığın tanımlanmasında yararlandıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırmada da duygu ve hayal metaforları öğretmen adayları tarafından geliştirilen ve tercih edilen yaratıcılığın tanımına yönelik kavramlar arasında yerini almıştır.

Metaforik bulgular arasında bir diğer dikkat çekici kategori doğüstü bir güç olarak yaratıcılık kapsamında değerlendirdiğimiz; “tanrı”, “vahiy” ve “sihir” metaforlarıdır. Araştırma kapsamında bu metaforların da geliştirilmiş olması, öğretmen adaylarının yaratıcılığı özel bir güç, her bireyde bulunması mümkün olmayan bir yeti olarak algıladıklarını göstermektedir. Ancak San'ın da (1993) belirttiği gibi; yaratıcılık günlük yaşamdan bilimsel çalışmalara dek uzanan süreçler bütünü, herkeste az ya da çok bulunabilen, uygun eğitim ile geliştirilebilen bir özelliktir (Akt; Ulus, 2020).

Genel olarak özetlemek gerekirse; öğretmen adaylarının yaratıcılığı daha çok özgürlüğün bir ifade olarak tanımladıkları, kavramı metaforlaştırdıklarında ise yaratıcılığı en iyi tanımlayan metaforun “hayal” olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Extended Abstract

In this research, it is aimed to examine the metaphorical perceptions of visual arts teacher candidates towards the concept of “creativity”. Based on this, the study group of the research was composed of 64 candidates teacher studying in Çanakkale Onsekiz March University, Faculty of Education, Department of Arts Education. Teacher candidates were asked to develop a metaphor for the concept of creativity and justify it.

In this study, phenomenology which is included in the scope of qualitative research methods, was used. Phenomenology is a type of study that examines the phenomena that we encounter in life, but do not have detailed information about, we do not think much about. In the phenomenology pattern, answers to two questions are usually sought; what are the perceptions and/or experiences related to this phenomenon? What are the conditions and the environment in which the experiences related to this phenomenon occur? In this study, the perceptions and experiences of visual arts teacher candidates towards the phenomenon of creativity were examined. Research and publication ethics were followed during the data collection phase of the study.

Based on the findings obtained as a result of the research, the metaphors developed by pre-service teachers were evaluated in 14 categories. These categories respectively; “creativity as a new beginning”, “creativity as a reflection of your subconscious mind”, “creativity as a game”, “creativity as an act of nature”, “creativity as a natural environment”, “creativity as a supernatural force”, “creativity as a mood”, “creativity as a space”, “creativity as a profession,” “creativity as a subject”, “creativity as an expression of freedom”, “creativity as a reflection”, “Creativity as a source of life” and “Creativity as a place-taker”. The metaphors developed by the teacher candidates were included in the categories that they are related by the researcher. The metaphor of the sequence with the maximum number of quantity; “the expression of creativity as a freedom (F=17)”, “creativity in the natural environment (F=7)” “creativity as a supernatural power (F=5)”, “creativity as a new beginning (F=4)”, “creativity as a source of life (F=4)”, “creativity as essence (F=4)”, “creativity as an act of nature (F=3)”, “Creativity as a profession (F=3)” and the other 6 are different categories (f=17). When the metaphors developed by teacher candidates categorized, it is seen that the highest rated category is “Creativity as an expression of freedom. Similar to our findings, Emir and Bahar (2003) found that teacher candidates define creativity as originality, having a different point of view, and the ability to cross borders in their research. Of these metaphors; 7 teacher candidates imagine, 3 teacher candidates space, 3 teacher candidates nature, 2 teacher candidates water 2 teacher candidates sky, 2 teacher candidates god, 2 teacher candidates developed the metaphor of magic. It was understood that the remaining metaphors were developed by 32 different teacher candidates. Therefore, the most frequently mentioned metaphor is “imagination”. It is not surprising that the most frequently mentioned metaphor is “imagination”. Dreaming is the first stage for creativity, so when you want to develop a metaphor for creativity, perhaps the first thing that comes to mind is the image, that is, the dream. According to Bıyıklı and Gülen (2018) the image (dream) is a very important motivator in the creative process. Based on the fact that the candidates of visual arts teachers identify creativity with imagination based on the fact that creativity is an output of the phenomena of image, imagination and memory, it can be commented that they identify creativity with imagination. In the research

conducted by Schreglmann and Kazancı (2016) with pre-service teachers, it was observed that the metaphor of “imagination” was used by the participants among the findings. However, in that study, this metaphor was developed by only two prospective teachers.

Nalinci and Yapıcı (2020) examined the metaphorical perceptions of teacher candidates regarding the concepts of creativity and art. As a result of the research observed that metaphors such as “The sun, the child, the compass, nature, lightning, the subconscious, the universe, the sky, etc. have been developed. It can be interpreted that these metaphors are similar to the metaphors developed within the scope of our research. Therefore, regardless of the branch, there are common metaphors developed by teacher candidates for the definition of creativity. In her research, Ekici (2014) investigated the views of teacher candidates on the concept of creativity and creative thinking. As a result of the research, it is among the findings obtained that teacher candidates perceive creativity as a decency related to essence.

Kaynakça:

Almutlaq, Z. (2018). *Understanding Creativity: The Nature of Children's Creativity and the Development of Creativity*. (Yüksek lisans tezi). The University of Toledo.

Bıyıklı, E., N. & Gülen, L. A. (2018), *Hayal gücü ve yaratıcılık kavramlarının tasarım sürecine etkisi*, *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 7 (50), s. 1273-1277).

Bigger, T., A. (2015). *Creativity, Students, And Art Education: An Action Research Project Onhow Learner-Directed Art Education Affects Students' Creativity*. (Yüksek lisans tezi). George Washington University, Washington, ABD.

Craft, A. (2001). *An Analysis Of Research And Literature On Creativity In Education. Report Prepared for the Qualifications and Curriculum Authority*, March 2001, 1- 37.

Craft, A. (2003). *Creative thinking in the early years of education, early years, An International Journal of Research and Development*, 23(2), 143-154.

Creswell, J.W. (2013) *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. 4th Edition, Sage Publications, Inc., London.

Eker, A. & Sak, U. (2016). *Yaratıcı zıt düşünme tekniğinin (yazı) sosyal gerçekliği, Türk Üstün Zeka ve Eğitim Dergisi*, 6(2), 71-87.

Ekici, İ. Didem, (2014). *Fen öğretmen adaylarının yaratıcılık kavramına ve yaratıcı düşünmeye ilişkin görüşleri*, *Milli Eğitim Dergisi*, 202, s. 153-202.

Emir, S. ve BAHAR, M. (2003). *Yaratıcılıkla İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (9) 20042.

Haladyna, T. M. (1997). *Writing Test Items to Evaluate Higher Order Thinking*. Boston, MA: Allyn and Bacon.

Kanlı, E. & Sevinç, N. (2019). *Öğretmenlerin yaratıcılık kavramı ile ilgili sahip oldukları mitler ve görüşler, Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 6(2), 103-122.

Karabey, B. & YÜRÜMEZOĞLU, K. (2015). *Yaratıcılık ve Üstün Yetenekliliğin Bazı Zeka Kuramları Açısından Değerlendirilmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (40) , 86-107.

Karakuş, M. (2001). *Eğitim ve Yaratıcılık, Eğitim ve Bilim*, 26(119), 3-7.

Karlıdağ, İ. (2018). *Okul Öncesi Eğitim Ortamının Kalitesinin Çocukların yaratıcılığına Etkisi*. (Doktora tezi) Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.

Kazancı, Z. & Schreglmann, S. (2016). *Öğretmen adaylarının "yaratıcı öğretmen" kavramına yönelik metaforik alguları, Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 3(3), 21-34.

Koray, Ö. (2005). *Altı düşünme şapkası ve nitel sıralama tekniklerinin fen derslerinde uygulanmasına yönelik öğrenci görüşleri*, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 43, 379-400.

Oecd. (2018). *The future of education and skills: Education 2030*. 10 Haziran 2022 tarihinde <https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20/> adresinden alınmıştır.

Öztürk, Ş. A., & Darıca, N. (2003). *Çocuk gelişimi ve okul öncesi eğitimi öğretmenliği, anaokulu öğretmenliği ve okul öncesi öğretmenliği lisans programlarında yer alan yaratıcılık ile ilgili derslere ilişkin görüşler*. Eğitim Araştırmaları, 4(13), 10-21.

Rose, P., Beeby, J. & PARKER, D. (1995). *Academic rigour in the lived experience of researchers using phenomenological methods in nursing*. *Journal of Advanced Nursing*, 21(6), 1123-1129. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.1995.21061123.x>

Schreglmann, S. ve Kazancı, Z. (2016). *Öğretmen Adaylarının “Yaratıcı Öğretmen” Kavramına Yönelik Metaforik Algıları*. *Journal of Gifted Education and Creativity*, 3 (3) , 21-34 . 1 Mayıs 2022 tarihinde <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jgedc/issue/38699/449382> / Adresinden alınmıştır.

Sönmez – Ektem, I. (2017). *Okul öncesi Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Uygulama Okullarındaki Etkinliklerin Yaratıcılık Bağlamında Değerlendirilmesi. (Yüksek lisans tezi)*. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 26.

Swain, S., R. (2019). *Principles of Effective Practice: A Case Study of Creativity in Art Education*. (Doktora tezi). Northeastern University, Boston.

Trilling, B. & Fadel, C. (2009). *21st Century Skills: Learning For Life in Our Times*. Francisco: Jossey-Bass.

Ulus, H. (2020). *5. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinin Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine Göre İşlenmesinin Öğrencilerin Sanatsal Yaratıcılıkları ve Derse Karşı Tutumlarına Etkisi. (Yüksek lisans tezi)*. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; İzmir.

Yapıcı, M, Nalinci, S. (2020). *Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Enflasyon ve İşsizliğe İlişkin Metaforları*. *The Journal of Academic Social Sciences*. 3 Haziran 2022 tarihinde https://asosjournal.com/?mod=makale_tr_ozet&makale_id=40089# / adresinden alındı.

Yeşilyurt, E. (2020). *Yaratıcılık ve yaratıcı düşünme; tüm boyut ve paydaşlarıyla kapsayıcı bir derleme çalışması, Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(25), 3876-3915.

Yıldırım, A. ve ŞİMŞEK, H. (2006) *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Yolcu, E. (2009). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık. Zeren N., G. ve Yapıcı, M. (2020). Öğretmen adaylarının sanat ve yaratıcılığa ilişkin metaforları,

International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587), 6(57), s. 918-924.